

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 3-4 (лютий) 2024

Два роки тому, 24 лютого 2022 року, російські війська почали повномасштабне вторгнення в Україну. Російська воєнна агресія і досі ширить в Україні смерть і руйнування.

- ❖ Хроніка діяльності СУРу
- ❖ З діяльності депутата Миколи Мирослава Петрецького
- ❖ СУР роздав різдвяні подарунки українцям усіх релігійних конфесій
- ❖ Від надій до непоправних драм...
- ❖ Заходи СУР до другої річниці війни в Україні
- ❖ Українці в Росії
- ❖ Богоявлення Господнє

У СІГЕТУ МАРМАЦІЄЙ ПРОЙШЛО ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ РАДИ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Голова Союзу українців Румунії 12 січня скликав чергове засідання Ради СУР, яке відбулося в приміщенні Марамороської філії у місті Сігету Мармацієй.

У першій частині засідання, представники відділів фінансово-господарської діяльності та бухгалтерського обліку представили звіти про фінансово-бухгалтерську ситуацію за грудень 2023 року та результати аналізу за категоріями витрат, здійснених філіями, профільними комітетами СУР, а також звіти про розрахунки з філіями.

Засідання продовжилося представленням та схваленням кошторисів заходів, запланованих на лютий 2024 року, які в основному стосувалися організації конкретних подій, а саме: «День рідної мови» – Арадська філія, «Конкурс декламування української поезії – місцевий етап, на рівні школи» – Ботошанська філія, «День рідної мови» – Ботошанська філія, «День рідної мови» – Бухарестська філія, «Міжнародний день рідної мови» – Клужська філія, «День рідної української мови в рамках Клубу українських дітей» – Клужська філія, «Міжнародний день рідної мови» – Галацька філія, «День рідної мови» – Яська філія, «День рідної мови» – Марамороська філія, «День рідної мови» – Сучавська філія, «Вшанування пам'яті українських письменників Буковини» – Сучавська філія, «Міжнародний день рідної мови» – Тіміська філія, «Конкурс української поезії, пісні і танцю» – Тульчанська філія. Усі кошториси, подані філіями та профільними комітетами, були затверджені, а в тих випадках, коли запитувані суми перевищували передбачені в річному плані витрат кошти, вони були збільшені.

Голова СУР представив кошториси потреб на лютий 2024 року. У них філії та профільні комітети Союзу просили виділити кошти на: проведення засідань Комітетів та участь у засіданнях Ради СУР, оплату господарських витрат, придбання господарських витратних матеріалів, ремонт приміщень та ін.

Рада Союзу українців Румунії вкотре демонструючи свою підтримку українським парафіям, прийняла рішення про виділення коштів на ремонт українських православних церков, а також на ремонт і створення під'їзної дороги до зовнішніх санітарних споруд та фарбування фасаду п'ятидесятницької церкви у с.Петроаса Маре.

СУР також підтримує культурні та спортивні заходи і, у зв'язку із цим, Рада затвердила кошториси на придбання 35 одиниць спортивного інвентару для Тіміської та Караш-Северінської філій, необхідного для участі українських гравців у футбольних чемпіонатах.

Водночас були затверджені кошториси на забезпечення необхідним обладнанням центрального офісу Союзу українців Румунії та українських будинків культури у країні, з метою активізації культурно-просвітницької діяльності.

Окремими пунктами порядку денного були: аналіз звітів про діяльність співробітників СУР, аналіз проблем, порушених українцями та аналіз стану освіти українською мовою.

Під час аналізу стану викладання української мови присутні фахівці-інспектори обговорили як результати, так і виклики, а також майбутні проекти, які планує організувати СУР для підтримки вивчення рідної української мови.

На засіданні були затверджені нові заявки від учнів на безкоштовне проживання в приміщеннях філій СУРУ та місцевих організацій.

Обговорення на засіданні продовжилися аналізом можливих шляхів покращення діяльності організацій СУР із метою підвищення їхньої ефективності. Результатом обговорень на цю тему стало коригування плану культурних заходів, починаючи з цього року, з точки зору його диверсифікації, аби він краще відповідав потребам українських громад з наголосом на міжінституційній співпраці.

Також в рамках цього пункту було проаналізовано результати проведених заходів під час зимових свят, особливо їхній вплив, у тому числі надання подарунків для дітей, які навчаються та/або вивчають українську мову, а також для парафіян.

Наприкінці засідання були проаналізовані та обговорені різні організаційні питання, що стосуються діяльності Союзу українців Румунії, серед яких: обговорення співпраці з Українським Православним Вікаріатом, Українським Греко-Католицьким Вікаріатом, а також із Церквою П'ятидесятників та Церквою Адвентистів Сьомого Дня; аналіз спроб окремих осіб дестабілізувати українську громаду та обговорення проекту щодо завершення реабілітації музею в с. Копачеле.

Також під час засідання члени Ради СУР вирішили продовжити як кроки з надання гуманітарної підтримки українським біженцям в умовах війни, так і соціально-культурні проекти, спрямовані на покращення румунсько-українських відносин.

Рада СУР прийняла рішення з кожного питання порядку денного та проаналізованих і затверджених заходів, усі вони були підписані присутніми членами Ради.

ПОЇЗДКА У РЕМЕТІ МАРАМОРОСЬКОГО ПОВІТУ

Перший день року, відповідно свято Святого Василя (за старим стилем), голова СУРУ Микола Мирослав Петрецький провів у селі Ремети, в якому компактно проживають українці.

Його супроводжували представники Світового Конгресу Українців Зенон Коваль та Ігор Хохоляк, заступник державного секретаря

Міністерства внутрішніх справ Румунії Петру Бледя, примар Реміт Іван Бринзаник та голова місцевої організації СУР Василь Пасенчук.

Вони взяли участь у Святій Літургії у місцевій церкві, яку відправив священник Маріус Клем, який відіграє важливу роль в об'єднанні української громади. Голова СУР подякував отцю за гостинність, плідну співпрацю та за участь у підтримці громади.

Конструктивний діалог з примарем Іваном Бринзаником зміцнив переконання в тому, що Ремети знаходиться на шляху розвитку, завдяки проектам та постійним зусиллям примаря на благо місцевих жителів.

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКИХ ЗИМОВИХ ТРАДИЦІЙ ТА ЗВИЧАЇВ У БУХАРЕСТІ

Захоплююча подорож у світ українських традицій відбулася 17 січня в Бухарестському театрі «Інфініт», де Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала концерт колядок, в якому взяли участь українські біженці, члени Бухарестської філії СУР,

багато гостей та численні любителі культури.

На відкритті заходу голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький наголосив на важливості збере-

ження українських традицій та передачі їх з покоління в покоління. Резолюція IX-го З'їзду СУР, документ, який визначає пріоритети на наступні чотири роки, посилення співпраці з державними органами, просування українських культурних та релігійних цінностей, підтримка процесу європейської інтеграції України та Республіки Молдови, адаптація законодавства стосовно прав національних

(Продовження на 4 стор.)

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Рівні можливості в освіті, підвищення шкільної успішності та уникнення відсіву учнів є ключовими цілями, які турбують Миколу Мирослава Петрецького як депутата Парламенту Румунії від української меншини. З огляду на це 5 лютого він привернув увагу міністерки освіти Ліджії Деки на необхідність справедливого впровадження національної програми «Здорове харчування».

Депутат зосередив свою увагу на навчальних закладах у малорозвинутих районах, з наголосом на специфічних потребах сільських громад, де харчування дуже багатьох дітей залежить власне від наявності програми «Здорове харчування» і де ця програма часто є чи не єдиною гарантією того, що діти молодшого віку не кинуть школу.

Для багатьох дітей з неблагополучних, ізольованих або навіть вразливих районів тепла їжа або, у певних випадках, продуктові набори на суму до 15 леїв на одного бенефіціара, є їхнім єдиним шансом на харчування та освіту.

Відбір шкіл і дитячих садків здійснюється повітовими шкільними інспекторатами, а фінансування програми забезпечується з державного бюджету, але передбачена урядом харчова підтримка, на жаль, не надається саме іноді там, де вона найбільше потрібна.

Один з таких прикладів є ситуація у с. Поляни Марамороського повіту, де багато учнів долають відстань у 7 км до школи і чимало з них не можуть дозволити собі навіть сніданок їжі. Однак місцеві школи не входять до списку бенефіціарів програми.

Аби виправити цю несправедливість, Микола Мирослав Петрецький попросив міністерку Ліджію Деку офіційно повідомити про кроки, які вона має намір вжити для забезпечення ефективного впровадження програми «Здорове харчування», особливо в тих районах, де громада її найбільше потребує, а пообіцяв уважно стежити за цим процесом.

Школи, де є учні, які вивчають лише рідну українську мову, можуть втратити додаткові стандартні виплати на кожного учня, а вивчення рідної мови для національних меншин, на дода-

ток до навчання рідною мовою, надалі перебуває під загрозою, що спонукало депутата Миколу Мирослава Петрецького 5 лютого звернутися із повторним запитом до міністерки освіти Ліджії Деки.

Хоча вже порушував це питання офіційними парламентськими каналами, він констатував, що стаття 8 (1) Порядку зарахування дітей до закладів державної передвищої освіти на 2024-2025 навчальний рік досі не містить словосполучення «вивчення рідної мови».

Це упущення має серйозні наслідки для навчальних закладів, що мають класи учнів, які навчаються рідною мовою нацменшин. Держава виділяє додаткові суми, що відповідають коефіцієнтам для визначення нормативу вартості на кожну дитину дошкільного та шкільного віку, вихованців та учнів, у рамках базового фінансування державних закладів передвищої освіти. У цьому контексті ті школи, де є учні, які навчаються лише рідною мовою, не отримують додаткових коштів на кожного учня, що може вплинути на освітній процес.

Відколи на рівні повітових шкільних інспекторатів у регіонах проживання етнічних українців було створено посаду інспектора з питань україномовних шкіл для нацменшин, цифри та результати говорять самі за себе. У Сучавському та Марамороському повітах українська меншина має найбільшу до тепер кількість учнів, які вивчають українську мову як рідну або, які навчаються українською мовою, найбільше вчителів української мови, а учні здобули найбільше нагород на національних олімпіадах, організованих Міністерством освіти.

Оскільки йому зовсім не байдужий освітній шлях учнів, які представляють українську спільноту в Румунії, Микола Мирослав Петрецький звернувся до міністерки освіти з проханням роз'яснити причини збереження нинішнього формулювання – «навчання мовами національних меншин», без словосполучення «вивчення рідної мови», що суперечить Закону «Про передвищу освіту».

ПАРЛАМЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

У міжнародній системі, що характеризується зростаючим взаємозв'язком і взаємозалежністю між державами, зміцнення двосторонніх відносин є стратегічним вектором, який зближує держави і допомагає запобігти або врегулювати регіональні чи глобальні кризи.

Виступаючи з трибуни парламенту 7 лютого, Микола Мирослав Петрецький підкреслив, що посилюючи співпрацю з іншими державами, особливо сусідніми, Румунія продемонструвала, що повністю розуміє важливість зміцнення двосторонніх відносин, особливо в нинішньому геополітичному контексті. Таким чином, наша країна робить свій внесок у просування демократичних цінностей, створюючи основу для мирного та стабільного співіснування.

Це особливо важливо зараз, враховуючи те, що минулого тижня виповнилося 32 роки з дня встановлення дипломатичних відносин між Румунією та Україною, країнами, які нещодавно прийняли рішення про підвищення взаємин до рівня стратегічного партнерства, найвищого рівня двосторонньої співпраці. Таким чином, румунська держава зберігає свою позицію надійного сусіда, промотора безпеки і стабільності в регіоні, водночас стаючи сильним голосом і твердим прихильником європейського та євроатлантичного курсу своїх сусідів – України та Республіки Молдова.

У цьому контексті Микола Мирослав Петрецький нагадав, що Союз українців Румунії є важливим мостом між сусідами і продовжує сприяти співпраці і рамках зусиль, спрямованих саме на зміцнення відносин між Румунією, Україною та Республікою Молдова, країнами, які поділяють спільні ідеали та цінності, об'єднуючи зусилля органів державної влади, центральної та місцевої, експертів та бізнесменів, з метою налагодження зв'язків, які доповнюють дипломатичні та політичні зусилля.

Одним з останніх конкретних результатів цієї діяльності стала нещодавня подія, коли за участі та підтримки Союзу були представлені транскордонні проекти в галузі охорони здоров'я для адміністративно територіальних одиниць Великий Бичків та Поляни Марамороського повіту, відповідно для Івано-Франківської області, Україна.

Ці дії зміцнюють двосторонні відносини між нашими країнами, залучаючи всі рівні прийняття рішень, що є вкрай необхідним у нинішні часи.

ОГЛЯДАЧ

У контексті дворіччя від початку російського вторгнення в Україну 24 лютого 2024 року, Союз українців Румунії організовує понад 20 заходів у всіх повітах країни, де Союз має філії.

Таким чином **Арадська філія СУР** проведе круглий стіл за участі членів української громади та українських біженців, які знайшли прихисток в Арадському повіті.

Ботошанська філія СУР організує круглий стіл та дебати про наслідки війни в Україні у приміщенні організації в Рогожештах за участі численних представників префектури, місцевої ради, членів філії та української громади в повіті.

Бухарестська філія СУР представить фотовиставку на тему «Болючі сліди війни в Україні» та організує круглий стіл на тему «Втікачі від війни - свідчення українських переселенців». Із цієї нагоди учасникам буде запропоновано переглянути фільм про жахи війни, яку Росія розв'язала проти України.

Караш-Северінська філія СУР вшанує пам'ять українських героїв війни і тисяч невинних

ЗАХОДИ СУР ДО ДРУГОЇ РІЧНИЦІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

людей, які загинули внаслідок незаконної російської агресії проти України поминальною панахидою, яку відслужить собор священників. Після цього відбудеться круглий стіл, присвячений ситуації в Україні, а також коротка культурно-мистецька програма.

Галацька філія СУР підготує та презентує відеоролик зі зворушливими свідченнями українських біженців, які тікаючи від війни, знайшли прихисток у Румунії, після чого відбудеться музичний маніфест хору «Ясниця», що діє при Галацькій філії.

Яська філія СУР також проведе круглий стіл, присвячений другій річниці війни, а Мара-

мороська філія СУР організує захід під назвою «Друга річниця російського вторгнення в Україну» за участю численних гостей, членів СУР та кількох українських біженців у Румунії.

Сату-Марська філія СУР проведе церемонію покладання вінків до погруддя Тараса Шевченка в місті, після чого відбудеться молитовна хода зі свічками в пам'ять про жертви війни. Після цього в Сату Маре відбудеться круглий стіл на тему «Два роки повномасштабної війни в Україні». Учасники зможуть переглянути короткометражний документальний фільм про солідарність мешканців Сату Маре з Україною.

Клузька філія СУР у співпраці з відділом української мови при клузькому Університеті імені Бабеша-Бойоя проведе круглий стіл на тему війни в Україні під назвою «Десять років військового спротиву України». Захід розпочнеться з панахиди в пам'ять про жертви невинної агресії російських військ проти українсько-

(Закінчення на 5 стор.)

Перший дитячий садок з навчанням українською мовою у місті Тімішоарі

Перший дитячий садок з викладанням українською мовою буде створений у місті Тімішоара, з повною та цілеспрямованою підтримкою голови Союзу українців Румунії Миколи-Мирослава Петрецького.

Проект буде конкретизований Тіміською філією Союзу українців Румунії, а виховна діяльність буде проходити у локації, яка оснащена новими меблями та оргтехнікою, яка знаходиться на вулиці Маршала Александру Авереску 3.

Освітній розклад українського відділення дитячого садочка з продовженою програмою, буде проходити щотижнево, з понеділка по п'ятницю між годинами 08.00-17.00.

Дітьми буде займатися кваліфікований україномовний педагогічний персонал, дошкільнята будуть мати можливість брати участь у позакласних заняттях, як наприклад, свята, візити та екскурсії та творчі майстерні.

Для запису та детальнішої інформації, можна звертатися до шкільного інспектора з української мови Марії Сабо-Кондрей у Тіміському повітовому шкільному інспектораті, або до секретаріату Тіміської філії СУР, на вул. Маршала Александру Авереску 3 Б.

(Продовження із 2 стор.)

меншин та боротьба з дезінформацією для збереження єдності української громади в Румунії та діаспори, була зачитана як українською, так і румунською мовами.

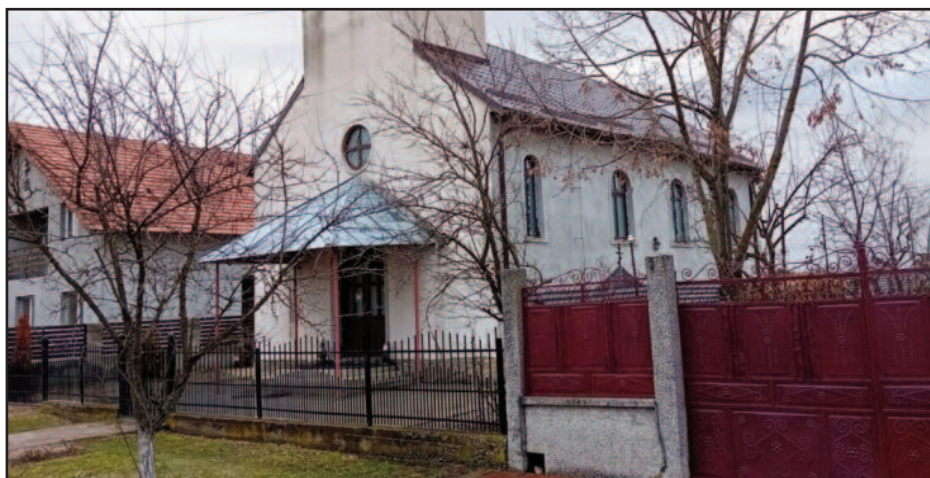
На сцені виступили український дитячий ансамбль восьмирічної школи «Уругвай», ансамбль Бухарестської філії СУР «Перемога», гурт «Кирило Мазур і сім'я» та співак і автор пісень Міхай Даніел Васілеску, які порадували глядачів автентичними колядками і танцями, а також нагадали про автентичність та прагнення української громади, що звучали через музику та слова, нагадуючи про коріння та традиції, які пов'язують українців. Вечір завершився виставою «Я бачу тебе» у виконанні театральної трупи «Фаворит».

РЕКОНСТРУКЦІЯ ПОКРІВЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У СЕЛІ ПЕТРОАСА МАРЕ

Українська православна церква у селі Петроаса Маре отримала значну фінансову допомогу від Союзом українців Румунії для ремонтних робіт. Гроші були виділені в рамках кампанії «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!», ініційованою головою СУР Миколою Мирославом Петрецьким.

Суми були виплачені з власних коштів Союзу українців Румунії та з внесків інших філій СУР для зняття покрівельного покриття, встановлення нового покриття та заміни планок. Також були зняті старі водостоки та встановлені нові.

Церква в Петроаса Маре названа на честь Святих Апостолів Петра і Павла, а її будівництво розпочалося в 1994 році, коли колишній український протоієрей Ілля Альбічук відправив першу службу

українською мовою. Через 10 років будівництво церкви було завершено і до сьогодні в ній служать як українські православні, так і румунські священники.

Акт Союзу українців Румунії демонструє відданість суспільним цінностям та важливість збереження традицій. Кампанія «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!» – це спільні зусилля, спрямовані на підвищення обізнаності та вирішення проблем, з якими стикаються громади, а підтримка місць поклоніння є вираженням підтримки культурного та релігійного розмаїття.

ДЕЛЕГАЦІЯ СУЧАВСЬКОЇ ФІЛІЇ СУР ЗДІЙСНИЛА ВІЗИТ ДО ЧЕРНІВЦІВ

У Сучаві та Чернівцях вшанували пам'ять Міхая Емінеску, національного поета Румунії, в рамках заходів, ініційованих місцевими організаціями СУР та сучавськими школами, де викладають українську мову. Делегація з Сучави на чолі з головою Сучавської філії СУР Іллею Саучуком 19-21 січня здійснила поїздку до Чернівців, де поклала вінки до пам'ятників Міхая Емінеску і Тараса Шевченка.

На запрошення голови Товариства румунської культури та літератури імені Міхая Емінеску, головного редактора тижневика «Герцаївська газета» Василя Бику делегація з Сучави побувала у Центрі румунської культури імені Євдоксії Гурмузакі для обговорення подальшої співпраці та перегляду фільму «Емінеску і Чернівці», режисера Міхая Гросу, за сценарієм професора, доктора Іонела Новака та Василя Бику. Голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук підкреслив чудову культурну та освітню співпрацю між румунами з Чернівецької області та українцями з Сучавського повіту, яка сприяє зміцненню «моста дружби».

Микола Володимирович Кирилук, директор Чернівецького вищого комерційного училища Державного торговельно-економічного університету запропонував партнерство з аналогічним навчальним закладом у Сучаві, попросивши посприяти цьому Іллею Саучука, який також є інспектором з питань української меншини Сучавського шкільного інспекторату. Метою співпраці є обмін передовим досвідом у сфері освіти.

Священник Михайло Кобзюк, єпархіальний радник Управління у справах меншин Сучавської та Радівецької архієпархії, який є духовною ланкою між українською спільнотою в Румунії та румунською спільнотою в Україні, вразив присутніх виконанням кількох пісень на слова Міхая Емінеску і Тараса Шевченка. Ілля Саучук подарував книги українською та румунською мовами, видані СУР, для поповнення книжкової колекції Центру румунської культури в Чернівцях.

Візит до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича дав змогу ознайомитися з історією та долею цієї символічної будівлі Буковини. Відвідання вистави «Біла пошесть» у Чернівецькому музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської, у постановці Дмитра Леончика, також стало особливим культурним досвідом, який доніс сильний антивоєнний меседж та зміцнив надію на перемогу над «імперією зла».

Заходами на честь румунського національного поета Міхая Емінеску українська меншина в Румунії демонструє свою повагу до румунської культури, просуваючи дружні стосунки та гармонійне співіснування.

**«Завтра прийде мій тато!»
«Коли у мене буде знову тато?»
«Я тата свого вже не обніму,
він загинув у полоні...»**

Тому приблизно два роки, точніше 6 березня 2022, я написав статтю про гірку, неймовірно страждальну дорогу українських біженців після повномасштабного вторгнення недрузів в Україну. Кожен із них переносив і терпів свою драму, драму своєї родини, а всі разом – драму українського народу.

Але те, що пронизувало серце і душу до самого краю, це були драми кожної дитини зокрема, котра, у своїй ангельській непорочності, ще не усвідомлювала вповні виміри цього жахливо-го нашестя.

Вищенаведені синтагми, подані у лапках, це не авторські словосполучення, це найчистіші слова ангелів-діточок-українців, які поділяють разом з родиною надії або непоправні драми їхнього життя-буття. Перше речення було сказане дитиною на початку воєнного конфлікту, коли світ надіявся на припинення безглузлого танку смерті, а останні дві – це нинішні, сказані коли кошмари стали дійсними, це про нещасну долю українців військовополонених.

У Всесвіті все діє по законах чи правилах, включно у людському. Навіть і воєнні конфлікти підпорядковувалися певним законам з найдавніших часів. Останні дві світові викликали створення так званого Женевського права. Один із складників цього права – це *Конвенція про поводження з військовополоненими*, від 12.08.1949, ратифікована чинно Україною 03.01.1955, але РФ вийшла з Женевського права 12.11.2019.

Єдине світельце, яке додає надії – це обмін військовополоненими. Останній відбувся 31 січня 2024, повернулися в Україну 207 захисників Маріуполя, Херсона, острова Зміїний, морські піхотинці та медики, але в полон попало більше 4 тисяч людей. Вдалося визволити 3.035 осіб, з бригади Азов ще не звільнено коло 900 осіб (інф. Інтернет).

За останній час розвивається сильний рух акцій-мітингів за визволення військовополоне-

ВІД НАДІЙ ДО НЕПОПРАВНИХ ДРАМ...

них, гаслом якого є чотири слова: **Не мовчи – полон убиває!**

Тому і подамо слова хоча б двох із організаторів, а це в більшості жінки, таких маніфестацій у багатьох містах України, але їхні слова – це слова мільйонів українців не тільки з України, а із цілого світу.

Сніжана з дитиною Міланю: – Наше життя це чекання від обміну до обміну. Я востаннє була на зв'язку з чоловіком 1 травня 2022. Після того більше не почула його голосу. В останньому обміні нікого з його побратимів не було і ніхто не знає про його долю. Я виходжу щотижня на акції і наполягаю зо всіх сил: Нам потрібно говорити всьому світу про цю драму, таким чином, може, й інші країни долучаться до обмінів. Маленька моя дитина постійно питає коли буде мати знову тата...

Наталія: – Кожна українська родина, котра чекає повернення полоненого, переживає осо-

бисте пекло. Ось як можна бачити по плакатах: *Хтось чекає чоловіка, хтось брата чи сестру, хтось нареченого, хтось ближнього друга і т.д. Може ворог надіється, що горе та розпука знеможе нас, бо забув, мабуть, що тільки тому 80 років боротьба за волю і гід-*

ність об'єднала не тільки один народ, а приблизно цілий світ. І тоді «То добре було!» як пише Святе Письмо...

*

Як у дзеркалі, історія показала незабаром, на Близньому Сході, що означає боротьба за визволення полонених та помста за убитих. Але хто звертає увагу на історію?!.. Прагматично зауважив хтось, що Історія навчає нас тільки те, що ми нічого не тямимо з неї!

Всупереч цьому, мудреці наголошують на своє: *Синусоїдальну лінію історії ще ніхто не відкрив. Вона невидима людині наперед. Приносить користь тільки тому, хто наблизиться до неї на добро. Гляньте на долю минулих хижацько-бойових народів! Деінде почуєш: Ми не повторимо помилок їхніх вождів!.. Злонамірені вчинки – це перший, найважчий і непростимий гріх-помилка!*

Тільки з такої причини ми повторимо наше скромне звернення: Ви, могутні політичні мужи, командири могутніх збройних сил, Ви чуєте плач

і вище подані слова оцих дітей? Це голос і слова Ваших дітей або Ваших внуків!...

Зробіть так, щоб їх тато прийшов сьогодні, бо завтра може стати запізно!...

Інакше, цей голос і ці слова можуть стати кошмаром решти Вашого буття, у стократ гіршим за сьогоднішній кошмар України...

Євсебій ФРАСИНЮК

(Продовження із 3 стор.)

го народу, як військових, так і цивільних. Дискусії за круглим столом будуть зосереджені на незаконній анексії Криму Російською Федерацією в 2014 році, гібридній війні, яку вів Кремль до 2022 року, поступовому військовому вторгненні в Україну, широкомасштабному вторгненні 24 лютого 2022 року, допомозі Румунії Україні та українським біженцям, які знайшли прихисток у нашій країні, стадії військової агресії проти України та її негативних наслідках для Європи і всього світу, підтримці Румунією та Союзом українців Румунії європейської та євроатлантичної інтеграції України на всіх рівнях, враховуючи те, що декілька пунктів Резолюції IX-го з'їзду СУР передбачають таку підтримку, а також на підвищенні обізнаності усього світу про важливість відбудови України та відновлення і зміцнення демократії в Європі та в світі. У заході візьмуть участь науковці, політики, аналітики,

ЗАХОДИ СУР ДО ДРУГОЇ РІЧНИЦІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

викладачі з Клузи та Києва, члени СУР, біженці, які проживають у Клузькому повіті.

Спеціальна програма, підготовлена **Сучавською філією СУР** включає поминальну службу в пам'ять про загиблих героїв, презентацію дій СУР на підтримку українських біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також концертну програму у виконанні гурту «Співучі українки», сформованого біженками з України.

Тіміська філія СУР також проведе, спільно з представниками місцевих та повітових державних адміністрацій, круглий стіл на тему «Два ро-

ки поруч з біженцями з України», присвячений наслідкам війни в Україні. Програма заходу включає фото-відео виставку, на якій будуть представлені документальні репортажі про війну в Україні та виклики, з якими стикаються українські біженці, що прибули до Тімішоари.

У приміщенні **Тульчанської філії СУР** також відбудуться широкі дебати, на які запрошені представники Інспекторату з надзвичайних ситуацій в Тульчанському повіті, Префектури Тульчі, Шкільного інспекторату повіту Тульча, мерії Тульчі, установ, які беруть участь у підтримці біженців та українського народу з перших днів російського вторгнення в Україну.

У партнерстві з префектурами та структурами Міністерства внутрішніх справ Марамороська, Сату-Марська, Сучавська і Тульчанська філії СУР організують на пунктах пропуску через кордон з Україною Сігету-Мармаціей, Халмеу, Серет та Ісакча, флешмоб проти збройної агресії росії в Україні.

(Продовження із 4 стор.)

ПЕРША ДОКУМЕНТАЛЬНА ЗГАДКА ПРО СЕЛО РУСКОВА

З нагоди 651-річчя першої документальної згадки про село Рускова Мараморського повіту, у перший день нового року (за старим стилем), голова Союзу українців Румунії Микола Мирослав Петрецький отримав диплом за підтримку, надану цьому населеному пункту та його мешканцям. «Для мене велика честь прийняти цю нагороду, це заохочує мене до продовження зусиль, націлених на зміцнення та просування ідентичності

українців Румунії», – зазначив він.

Микола Мирослав Петрецький також заявив, що «Рускова – це не просто населений пункт, це місце, яке називають батьківщиною кількох тисяч працюючих і активних людей. Ці люди уособлюють собою суть історії, яка сформувала це чудове село. Я вітаю їх, дякую і заохочую й надалі зберігати українські традиції та звичаї, які є справжнім скарбом нашої самобутності.»

З нагоди 651-річчя свого існування, а також з нагоди святкування Нового року за старим стилем, мерія та місцева рада Рускови, за підтримки Мараморської повітової ради та Мараморської філії Союзу українців Румунії, організувала справді незабутній культурно-мистецький захід. На сцені місцевого будинку культури виступили виконавці з Румунії та України.

Під час заходу Василь Горват, а також Іван Лібер посмертно, отримали звання «Почесний громадянин» Рускови.

Делегація Союзу українців Румунії здійснила візит до Ямниці

20 та 21 січня, на запрошення Ямницької сільської ради, Україна, делегація Союзу українців Румунії взяла участь у заході «Ой, радуйся земле, Син Божий, народився». Метою поїздки було посилення та покращення партнерства між СУР та Ямницькою сільською радою та укладення нового партнерства з Ямницькою ОТГ.

Делегація СУР складалася з першого заступника голови Василя Пасенчука та заступника голови Івана Рекала та охопила відвідання кількох місць регіонального значення, а також участь у концерті, присвяченому Зимовим святкам.

У своїх промовах представники Союзу українців Румунії озвучили готовність СУР до продовження та посилення співпраці, а також тверду позицію Союзу стосовно російської агресії проти України. Василь Пасенчук та

Іван Рекало підтвердили зобов'язання та солідарність СУР на підтримку України та українських біженців, які знайшли прихисток у Румунії.

Також представники СУР передали теплі та щирі побажання добра, здоров'я та душевного спокою з нагоди початку нового року за старим стилем та висловили надію настання швидкої перемоги українського народу. Вони передали і кілька символічних подарунків представникам Ямницької ОТГ.

Упродовж всього візиту було відзначено повагу, довіру та вдячність громади та її представників до Союзу українців Румунії та висловлено безпосередню подяку голові СУР, депутату Парламенту Миколі Мирославу Петрецькому, а також голові Мараморської філії СУР Мирославу Петрецькому за все, що вони зробили.

ПОДАРУНОК ПОЛЯНЦЯМ

Делегація Союзу українців Румунії відвідала село Поляни, щоби підтримати проєкт Добровільної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС) під назвою «Перше реагування для громади».

Відповідно до свого бачення безпеки та добробуту громади, Союз українців Румунії подарував Добровільній службі швидкої допомоги Полян автомобіль Dacia Duster 4x4. Цей жест має на меті підвищити оперативність волонтерів ДСНС, допомогти їм виконувати свої місії в оптимальні терміни, а також допомагати мешканцям Полян у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

У заході з передачі автомобіля та підписання партнерської угоди взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, голова Мараморської філії СУР Мирослав Петрецький, перший заступник голови СУР Василь Пасенчук, заступник голови СУР Іван Рекало, заступник голови СУР Пінтя Марічук, примар Полян Олекса Кіфа та його заступник Іван Голдіш, голова полянської місцевої організації СУР Сергій Стуляник, представник СУР у Полянській місцевій раді Іван Оанча, голова місцевої організації СУР у Великому Бичкові Нарцис Бобрюк, голо-

ва полянської ДСНС Іван Берфела, а також вся команда ДСНС у Полянах.

Ця ініціатива ще раз підкреслює рішуче прагнення Союзу українців Румунії сприяти безпеці та якості життя етнічних українців, підкреслюючи роль, яку СУР взяв на себе, підтримуючи громади, в яких вони проживають. Союз українців Румунії залишається відданим гуманітарній справі та продовжує підтримувати проєкти, які сприяють сталому розвитку та покращенню умов життя місцевих громад.

Церемонія вручення премії «Тімішоара за європейські цінності»

Голова Тіміської філії Союзу українців Румунії Марія Сабо-Кондрей взяла участь у суботу, 13 січня, у церемонії вручення премії «Тімішоара за європейські цінності», присудженої Президентці Республіки Молдова Майї Санду.

У своїй промові Майя Санду підкреслила жертвовність українців у боротьбі проти

російських загарбників та у захисті фундаментальних європейських цінностей.

У той же час Майя Санду назвала місто Тімішоару красномовним прикладом єдності в різноманітності, місто, яке віддано виражає європейський і демократичний дух.

Нагадаємо, що в резолюції, яка була прийнята на IX-му Конгресі Союзу українців Румунії, йдеться про посилення зусилля з підтримки європейського та євроатлантичного курсу України та Республіки Молдови.

Премія «Тімішоара за європейські цінності» була заснована у 2023 році мерією міста на знак визнання надзвичайних зусиль відомих особистостей у просуванні та захисті європейських цінностей. Майя Санду, як перша лауреатка цієї нагороди, вписує важливу сторінку в історію Тімішоари як багатокультурного та європейського міста.

Міхая Емінеску, національного поета Румунії, відзначили серією заходів, проведених за ініціативи місцевих організацій СУРу та в школах повіту Сучава, де вивчають українську мову. З ініціативи голови Сучавської філії Ілля Саучука, була організована навчально-документальна поїздка «Слідами Міхая Емінеску в Чернівцях», щоб вшанувати «незрівнянного поета» у місті, де пройшла його юність. 19-21 січня група членів СУРу та членів Сучавського повітового комітету СУРу, зупинилася в «маленькому Відні» на Буковині, де взяла участь у культурних заходах, присвячених великому румунському поетові. На знак взаємної поваги делегація з Сучави поклала вінки як до пам'ятника Міхая Емінеску, «Лючафера румунської поезії», так і до пам'ятника Тараса Шевченка, «Кобзаря української літератури».

На запрошення Василя Бику, поета, журналіста та голови Товариства румунської культури та літератури на Буковині ім. Міхая Емінеску, головного редактора «Герцаївської газети», делегація із Сучави зупинилася в приміщенні Румунського культурного центру «Євдоксіу Гурмузакі», де взяла участь у низці тематичних дискусій та переглянула фільм «Емінеску та Чернівці» режисера Міхая Гросу, сценарій якого написали проф. д-р Іонел Новак та Василь Бику. Документальний фільм розповідає про період навчання молодого Емінеску в Чернівцях, а також про його подальше повернення до міста своєї душі (1858-1885). Ілля Саучук наголосив на плідній співпраці з румунською меншиною України, як у культурній, так і в освітній сферах через партнерські відносини, укладені між окремими школами Сучавського повіту, де учні вивчають українську мову, та румунськими школами в Чернівцях, таким чином зміцнюючи «міст дружби».

У переговорах взяв участь також Кирилюк Микола Володимирович, директор Вищого комерційного училища Державного комерційно-економічного університету з Чернівців, який звернувся до Іллі Савчука,

СЛІДАМИ МІХАЯ ЕМІНЕСКУ В ЧЕРНІВЦЯХ

шкільного інспектора для української меншини Сучавського повітового шкільного інспекторату з проханням укласти партнерство з аналогічною школою міста Сучави з метою обміну досвідом, вважаючи, що така співпраця є цікавим та ефективним способом збагачення досвіду в галузі освіти.

Отець Михайло Кобзюк, єпархіальний радник Управління у справах меншин Сучавсько-Радеуцької Архiepархії, порадував присутнім прекрасним виконанням кількох пісень на словах Емінеску та Шевченка. Ілля Саучук подарував книги українською та румунською мовами, виданих СУРом, таким чином збагативши бібліотеку Румунського

культурного центру в Чернівцях.

Відвідання Національного державного університету ім. Юрія Федьковича у Чернівцях стало нагодою здійснити поїздку в історію та дізнатися про цікаві факти цієї символічної споруди Буковини.

Перегляд вистави на сцені Мелодраматичного театру ім. Ольги Кобилянської був справжньою насолодою та можливістю провести особливі моменти в особливій культурній обстановці. Члени делегації із Сучави дивилися виставу «Біла пошесть» режисера Петра Леончика, яка посиляє сильний меседж проти війни та надію, що перемога над «імперією зла» – це не ілюзія, а реальний шанс вижити для тих, хто наважився протистояти.

Заходами на честь румунського національного поета Міхая Емінеску українська меншина з Румунії демонструє свою повагу до румунської культури, сприяючи дружнім стосункам і прекрасному співіснуванню.

*Крізь Світло Вічне, Вічне і нетлінне
Поет що заблукався між зірками,
Вертається в солодку Буковину,
Наповнений коханням як до мамі.*

*Він міг би там лишитися у сині,
Лучафер – вічна свічка, вічне свято,
Але свята любов до Буковини
Його вертає до своєї хати.*

*Ні, на старих шляхах його немає,
Він в сні приходить, в коляді на ганок.
Поета слово крізь віки вертає,
Той найбагатший й найцінніший спадок.*

*В своїй дорозі, там де світло вічне,
Сумний поет між зір у небі синім,
А віри його в серцях живе і кличе,
Луною колядує в Буковині.*

*(Поет і Буковина, Міхаю Емінеску,
Василь Бику)*

Делія МАРТІНЯК

Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії

У місті Сігету-Мармаціей Марамороського повіту 13 січня пройшов XXXI-ий Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії, в якому взяли участь понад 35 художніх колективів з Румунії, України, Угорщини і Республіки Молдова та українських переселенців, які тимчасово перебувають на території Румунії. Всього на заході учасників та глядачів було понад 2000 осіб. Були присутні представники СУРУ, Уряду та Парламенту Румунії, Посольства України в Румунії, Посольства Румунії в Україні, місцевих державних адміністрацій Румунії та України, Світового конгресу українців, Європейського конгресу українців, Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна – Світ»), Світової федерації українських жіночих організацій, наукового середовища Румунії та України, Церкви, а також українці з різних куточків Румунії. Фестиваль розпочався зі Святої Літургії у храмі Української греко-католицької церкви в місті Сігету-Мармаціей та продовжився парадом колядників у народному вбранні до Центрального парку міста, де відбулися урочиста частина та святковий концерт. Це одна з найважливіших подій, яку організовує Союз українців Румунії упродовж року.

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький підкреслив важливість цього фестивалю та висловив вдячність тим, хто протягом багатьох років сприяє проведенню цього заходу, який став традиційним у Сігету Мармаціей. Голова СУРУ також подякував румунській владі за підтримку, надану національним меншинам і за можливість громадам зберігати, просувати і передавати свою ідентичність: «Ця подія дала нагоду представити багатство української культури, як її зберігають та передають далі українці Румунії. Я дуже приємно вражений тим, що на цьогорічному фестивалі було дуже багато молодих людей, те, що доказує, що наша молодь зі радістю перебирає цей скарб. Також дуже приємно було побачити, що незважаючи на важкий період, який переживають Україна і український народ, разом з українцями Румунії були присутні й переселенці, які тимчасово знаходяться в Румунії. Це доказує, що де б знаходилися українці, вони зберігають свою мову, свою культуру, свої звичаї, що вони об'єднуються. Я хочу поздоровити учасників та організаторів фестивалю, тому що ми знаємо, що нелегко проводити такі заходи. Найважливішим є той факт, що з кожним роком фестиваль стає все потужнішим і в ньому беруть участь все більше учасників. Ми знаємо, що цей фестиваль почався з місцевого рівня і бачимо, що вже зараз досягнув високого міжнародного рівня, який об'єднує не тільки українців, а й румунів та інші національні меншини. У такі нелегкі моменти дуже важливо, щоб люди, незважаючи на віру або на національність, об'єдналися і трималися до купи і разом ішли до перемоги. Я впевнений, що так, як й дотепер українці Румунії зберігали свій скарб, так і нада-

Відгуки

лі ми будемо це робити та передавати ці звичаї. Такі заходи є ще однією нагодою для того, щоб зберігати і передавати це все новому поколінню. Поздоровляю Марамороську філію СУРУ за

прекрасну організацію цього заходу, за те що кожного року докладає зусиль для того, щоб об'єднати всіх українців, і не тільки українців, і що вони показують всім, яке багате є українство, а, головне, як українці Румунії вміють зберігати цей весь скарб.»

Голова СУРУ згадав й про драматичну ситуацію в сусідній Україні, де українці змушені ціною власного життя відстоювати свою свободу, демократичні цінності, мову та ідентичність: «Я впевнений, що СУРУ буде ще краще співпрацювати з представниками держадміністрації з України, з Республіки Молдови, тому що ми бачили, що за останні роки як Україна, так і Республіка Молдова зробили значні кроки для того, щоб ми всі ми були разом у великій європейській сім'ї. Я впевнений, що незабаром Україна та Республіка Молдова стануть невід'ємною частиною європейської сім'ї. Для кожного народу дуже важливо, щоби він вмів зберігати свою культуру, свою мову, свої звичаї, свої традиції. Бачивши як сьогодні бореться за всі ці скарби український народ, ми здаємо собі справу, що цей народ ніколи не пропаде, незважаючи на всі ті тиски, на всю жорстоку війну, яку проводить Росія проти українського народу. Я впевнений, що український народ переможе. Так як не могли знищити українство під час Голодомору 32-33 років, так і зараз ніхто не буде зматати український дух. Я впевнений що світ буде і надалі об'єднаний навколо України та українського народу аж до перемоги.»

Вікарій Українського греко-католицького вікаріату Румунії Василь Колопельник висловив свою радість у зв'язку з тим, що вперше Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії розпочався у храмі Української греко-католицької церкви: «Для нас цей випуск був особливим, оскільки ми мали нагоду і честь бути господарями цього фестивалю. Це вперше, коли фестиваль почався в Українській греко-католицькій церкві міста Сігету Святою Літургією і що парад колядників утворився на подвір'ї нашої церкви. Церква була переповнена. Святу Літургію відслужив собор українських і румунських священників з правого і лівого берегів Тиси, з Марамурешу і Буковини, на чолі з отцем вікарієм української греко-католицької церкви. У двох проповідях, виголошених під час Святої Літургії, були підкреслені дві головні теми: з одного боку радість святкування народження Господа нашого Ісуса Христа, який стає даром нашого

спасіння, радість колядок, радість перебування разом із родиною, у єдності, з іншого боку потреба та моральний обов'язок зберігати та передавати молодим поколінням звичаї та традиції нашої етнічної приналежності. Традиції – це елементи, які визначають народ, надають йому самобутності. Вони є сполукою між минулим і теперішнім. Традиція – це візитна картка народу, його самосвідомість, його соціальна пам'ять. Той факт, що ми розпочали це Свято у Церкві св. Літургією показує нам глибоку віру в Бога українського народу і в спасіння, яке несе нам Син Божий Ісус Христос. Українська культура, традиції українського народу настільки глибокі та багаті, що немає сили, яка б їх перемогла. Зараз в Україні, серед ударів і вибухів, серед тривог і сирен (які ми тут, у Сігеті, інколи чуємо), колядки, які лунали в церквах і хатах, на вулицях сіл і міст України, підкріплені колядками українських біженців з Румунії, з Європи та

всього світу, ніби кинули виклик сиренам і вибухам ракет, які посилав ворог у день святочний. Я вважаю, що фестиваль був успішним, і я радий, що ми також зробили свій внесок у його організацію. Я вдячний організаторам фестивалю і СУРУ, що завітали до нашої церкви цього року, і я вітаю їх з цим успіхом. Бажаю пану депутату Миколі Мирославу Петрецькому та всій команді його співробітників успіхів у 2024 році, особистих і професійних досягнень. Бажаємо українцям Румунії єдності, а Україні МИРУ! А всім вам достатку і здоров'я. На многая літа! Далі запрошуємо вас послухати колядку «Клиknіте всі ангели» дітей гурту «Коштільські дзвоники» з Коштіля.»

Голова Товариства української культури в Угорщині та голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій Ярослава Хортяні разом з учнями вокальної студії «Соломія» та матерями дітей представили українців з Угорщини на фестивалі у Сігету-Мармаціей, де учні виступили з гарними традиційними та сучасними колядками. Пані Ярослава Хортяні подає деталі: «Цього

року ми вирішили прибути на фестиваль з дитячою студією «Соломія», де діти вчать професійному співу. Вони разом зі своїми мамами колядували сучасні та старовинні колядки. Їх дуже гарно сприйняла публіка. Українські переселенки, які слухали і дивувалися, підходили потім і обіймали їх. Мої враження завжди позитивні, у минулі роки я була на цьому фестивалі з жіночим хором «Берегиня». Я хотіла б розповісти про враження дітей, які перший раз були.

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

(Закінчення на 9 стор.)

«Українські зимові свята за старим стилем: Різдво, Новий рік і Водохреща»

Клузька філія Союзу українців Румунії у партнерстві зі спеціалізацією «Українська мова та література» Філологічного факультету урочисто зустріли «Українські зимові свята за старим стилем: Різдво, Новий рік і Водохреща (аналіз і символіка) 13 січня (напередодні Нового року, згідно з юліанським календарем) в осередку Клузької філії.

На відкритті заходу голова Клузької філії СУР, доцент, д-р Іван Гербіл привітав гостей, ввівши їх у міраж зимових свят своєю доповіддю, основою на двомовній книзі проф., д-ра Івана Ребошапки «Вінок року» („Cupa anului”), опублікованій під егідою СУР у видавництві Mustang, Бухарест, у 2006 р. Коротка презентація розмаїття ритуалів і традицій, характерних для зимових свят у різних регіонах країни, де компактно проживають українці, стали темою, запропонованою для обговорень Іваном Гербілем, який зупинив-

ся, наприклад, на Віфлеємі (різдвяний вертеп) – драматизації народження Спасителя, яку він зачитав зі згаданої книги.

Після чого виступила Людмила Дорош, яка у своєму викладі зупинилася на традиціях та звичаях, пов'язаних із зимовими святами, зосередившись на Водохрещі, виносячи на обговорення маловідомі речі та повір'я, які впродовж віків укорінилися в людських звичаях, як наприклад: Таїнство водохрещення Ісуса Христа у Йордані – одне із семи головних церковних таїнств, через яке людина ніби наново народжується для життя

во Христі; піст напередодні Водохреща (Богоявлення Господнього) та страви, які пригощають на цій вечір, називаючи його Щедрим, другим Святвечором; ритуал освячення води, який завжди відбувається під відкритим небом, на берегах річок, озер чи моря; вирубування великого хреста («йордана») з річкового льоду, якого нерідко обливають червоною фарбою або буряковим червоним квасом; оббризування свяченою водою, принесеною додому з річки, усе в оселі й господарстві, до яких додаються прикмети: якщо на Водохрещі день ясний – хліба будуть чисті, а якщо похмурий – буде у хлібі повно «сажки»; якщо, іде лапатий сніг – то на врожай.

Члени хору Клузької філії СУР виконали, для початку, три колядки, висловили новорічне побажання й були запрошені до хати (у приміщення організації), де спонтанно організований міні-концерт продовжився виконанням колядок біженцями з України, які знайшли притулок і затишок у місті Клуж-Напока. Мистецька частина завершилася взаємним прагненням: як учасники хору, так і українці, які вже майже два роки живуть у місті біля підніжжя Феляку, виконали кілька колядок, повертаючи різдвяний дух минулих часів. Кілька біженців пригадали та розповіли присут-

нім різні звичаї, традиції та повір'я, характерні для сіл, районів та областей, з яких вони походять, або де пройшло їхнє дитинство.

Це був захід, сповнений емоцій, завдяки переживанню почуттів, якими було насичене наше дитинство та юність, тож із цієї нагоди всі присутні висловили спільне побажання: «Хай буде мир в Україні та в усьому світі!».

Іван ГЕРБІЛ,
голова Клузької філії СУР
Фото автора

Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії

(Продовження із 8 стор.)

Вони були просто зачаровані кількістю колективів, народним вбранням учасників, багатим репертуаром колядок, великою кількістю молоді. Вони дізналися, що є українці автохтонні й в інших країнах, в тому числі в Румунії, які бережуть зимові традиції. Це для них стане великим прикладом. Враження від батьків і дітей це просто неймовірні. Я хочу погратилувати голову Марамороської філії Мирослава Петрецького, а також голову СУРу депутата Миколу Мирослава Петрецького за те, що вони так гарно zorganizували захід. Було багато гостей з України, представники різних регіонів, міської влади, депутати. Це варто розказати не тільки в Румунії, щоб українське телебачення приїхало та знімало цей фестиваль.»

Іван Дубович, завідувач кафедри екологічної економіки та бізнесу, професор Національного лісотехнічного університету, міста Львів, висловив свої враження від участі у Міжнародному фестивалі колядок та зимових обрядів українців Румунії: «Цей фестиваль має важливе значення для всіх українців, незалежно від того, в якому регіоні вони проживають. Українські колядки, зимові звичаї та обряди це великий скарб українського народу, значуща частина культурного спадку українців. це національне надбання та культурні

цінності, що передаються від покоління до покоління упродовж століть, надаючи можливість людям відчувати зв'язок з своєю історією та традиціями. Вони втілюють у собі віру та традиції і сприйняття світу, які були важливими для українського народу в різні історичні періоди. Колядки мають важливе соціальне і культурне значення для українців, колядки часто висловлюють глибокі релігійні переконання, це пісні, які виконуються під час Різдва і включають благословення, побажання та подяки. Зимові звичаї та обряди включають такі елементи як колядування, виготовлення різдвяних прикрас тощо. Ці традиції мають глибокі корінні в історії та культурі українського народу і важливі для збереження національної ідентичності. XXXI-ий Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців, який пройшов традиційно у місті Сігету Мармаціей 13 січня 2024 року, був дуже добре організований. Фестиваль розпочався зі Святої Літургії у храмі української греко-католицької церкви і продовжився парадом колядників у народному вбранні до центрального парку міста, де відбулися урочиста частина та святковий концерт. З привітаннями до присутніх звернулися представники СУР та почесні гості з Румунії та інших держав. Голова СУРу, депутат Микола Мирослав Петрецький підкреслив у своїй промові важливість цього фестивалю для українців.»

Секретар Сатумарської філії СУРу та заступник голови сурієської місцевої організації с. Мікули Іван Бумбар, який керує ансамблем «Голоси Мікули» та дитячим гуртом «Мікулянка» розповів про участь у фестивалі: «Ми брали участь у фестивалі колядок у місті Сігету Мармаціей, який відбувся 13 січня напередодні Нового року за старим обрядом. Взяли участь гурти «Голоси Мікули» та «Мікулянка», які виступили з наступними колядками: «По всьому світі стала новина», «Радуйтеся всі люди» та «Небо і земля». Я підготувляю вокально-інструментальний гурт «Голоси Мікули» вже три роки. Для нас велика честь брати участь у цьому фестивалі й стараємося показати як українці Мікули і Сату Маре зберігають свої традиції та звичаї. Для нас цей фестиваль має велике значення, тому що є візитною карткою СУРу і показує, що ми, українці, де б не проживали, тримаємо до наших звичаїв, до нашої рідної мови. Я хочу поздоровити організаторів цього фестивалю, Марамороську філію СУРу, тому що фестиваль відбувся на високому рівні, збираючи українців з Румунії й не лише. Були колективи з України, Республіки Молдови, Угорщини і це показує, що ми любимо нашу гарну традицію та мову і будемо постійно брати участь у заходах СУРу, тому що вони нас об'єднують.»

ДЕНЬ РУМУНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ У СУЧАВЦІНІ

Учні сучавських шкіл, де вивчається рідна українська мова, відсвяткували День румунської національної культури, який відзначається у день народження великого поета Міхая Емінеску 15 січня 1850 р., який став офіційним святом після прийняття Парламентом відповідного законопроекту у листопаді 2010 року.

У рамках заходів, які пройшли у Палтінській восьмирічній школі під керівництвом вчительки Константини Бурсук, учні вшанували творчість Емінеску декламуванням віршів у перекладі на українську мову та створили виставку плакатів, які висвітлювали моменти з життя поета та визначальні аспекти його творчості.

У восьмирічній школі с. Арджел були також організовані кілька святкових подій вчителькою Чераселою Чорней та її учнями. Декламування віршів, виконання пісень на слова віршів Емінеску.

Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску став місцем проведення II-ї Міжнародної конференції «Мультидисциплінарний підхід до творчості Емінеску». Вчительки Анка Горбан Кожокаріу, Сільвія-Коріна Нуцу та Флорентіна

Несуля координували захід, в якому взяли участь представники Повітового шкільного інспекторату: Ілля Саучук, інспектор у справах української меншини, проф. др. Данієлі Гринчук та проф. Маріус Колцуняк, видатні особистості з України та Республіки Молдови: — Крістіна Паладіан — Національний університет ім. Юрія Федьковича (Чернівці), проф. др. Елена Апетрі — Ліцей ім. Георгія Асакі (Герца, Україна), доценти Доріна Ротар, Вікторія Фонар, Адела Манолій, проф. др. Альона Собол — Державний університет Республіки Молдови та науковий дослідник Анка Сирбу — Академія семіотичних наук (Р. Молдова).

День румунської національної культури в Сучаві став мостом між культурною спадщиною Міхая Емінеску та розмаїттям українського культурного самовираження, компонентами, які співіснують, сприяючи створенню багатой та взаємопов'язаної шкільної спільноти.

УКРАЇНСЬКІ УЧНІ З ЛУГОЖА ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ОБ'ЄДНАННЯ РУМУНСЬКИХ КНЯЗІВСТВ

23 січня учні українського відділу Теоретичного ліцею ім. Юлії Хашдеу в Лугожі відзначили день Об'єднання румунських князівств у 1859 році спеціальним заходом у Музеї історії, етнографії та мистецтва в тому ж місті.

Під час заходу, організованого з нагоди 165-річчя Об'єднання князівств, відбулися дві презентації

книг та відкриття виставки «130 років від заснування Лугозької греко-католицької єпархії-1853». Із цієї нагоди було презентовано дві книги: «Банатські реституції-XI» та «Край Феджетулуй: історія, духовність і туризм» місцевих авторів Думітру Томонія та Габрієлі Відоні.

Захід був організований Теоретичним ліцеєм ім. Юлії Хашдеу у співпраці з Музеєм історії, етнографії та образотворчого мистецтва Лугожа та Лугозькою філією Румунського това-

риства історичних наук. Тіміську філію Союзу українців Румунії представив голова молодіжної організації вчитель Габрієл Білан.

Особливою подією заходу стала концертна програма у виконанні хору учнів української двомовної секції під проводом учителів Віолети Ману та Габрієла Білана. Молодь порадувала присутніх патріотичними піснями та презентацією чудових українських традиційних національних костюмів.

СУЧАВСЬКІ УКРАЇНСЬКІ УЧНІ ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ СНІГОВИКА

*«Стоїть на місці і йому байдуже,
Хоча він дуже застуджений!
Але не хоче зайти до хати...
Тому, що йому там не подобається! —
Вгадали хто це?»*

Якщо дорослим може бути важко розгадати цю загадку, діти, з їх дотепністю та кмітливостю, знаходять відповідь за лічені секунди: сніговик! Саме так сталося з малюками сучавських восьмирічних шкіл Палтину та Арджел, які

18 січня взяли участь у чудових заходах, присвячених Міжнародному дню сніговика.

Під керівництвом вчительок Константини Бурсук та Черасели Чорней діти дізналися, що засновники Міжнародного дня сніговика асоціювали цифру 1 з мітлою, а цифру 8 з формою сніговика, що робить місяць січень чудовою нагодою для малечі повною мірою відчувати радість зими та снігових ігор.

Учні палтінської школи, разом з вчителькою Константіною Бурсук, взяли участь у спеціальному уроці, в рамках якого прочитали казки

(Продовження на 12 стор.)

Арадська філія СУР презентувала «Українські казки біля бабусиної печі»

26 січня залишиться в пам'яті всіх присутніх у приміщенні Арадської філії Союзу українців Румунії, де атмосфера була сповненою українськими казками, які розповідалися старшими мешканками комуни Тирнова. Захід був можливим за ініціативи голови філії Гаврила Миколайчука.

Жінки, уособлюючи традиції та досвід громади з багатою історією та культурою, зачарували аудиторію історіями, розказаними мовою предків. Ініціатива, покликана популяризувати культурну спадщину серед наймолодших членів громади, стала можливістю зберегти та передати українські цінності з покоління в покоління.

Кожна казка була відкритим вікном до багатого минулого громади, відкриваючи унікальну перспективу на традиції та звичаї, успадковані від предків. Надзвичайний захід, організований Арадською філією СУР, вирізнявся теплою атмосферою, казками, що породжують єдність між поколіннями та зміцнюють зв'язки української громади. Захід став можливим завдяки фінансовій підтримці Союзу українців Румунії.

Богоявлення Господнє

Щороку в січні українці святкують за старим стилем Різдво Христове, Обрізання Господнє, Богоявлення та закінчують свята празником Собору Святого Івана Хрестителя – 20-го січня. Богоявлення є тим моментом, коли Ісус із Галілеї подався на ріку Йордан до Іоанна Хрестителя, щоб хреститися від нього. Там біля Йордану велике число людей сходилося, щоб хреститися на відпущення гріхів та щоб дістати пораду від Хрестителя для щоденних недомогань, але також для духовного спокою. До тієї ромади людей наблизився і Син Божий, якого тоді світ не пізнавав. Коли Ісус народився, до печери прийшли лише пастирі та волхви. Лише вони, Йосиф та Його Матір знали хто є Ісус та коли Він прийшов на цей світ. 30 років пізніше Йоан показує Його всім присутнім: «Ось Агнець Божий, Який бере на себе гріхи світу» (Ін. 1:29). Ми не знаємо чи люди зрозуміли біля Йордану слова Йоана, але відразу після цього Отець Небесний проголосив: «Це є Син Мій улюблений, якого Я вподобав» (Мт 3,17). Дух Святий у вигляді голуба з'явився над Ним, а Він прийняв хрещення від Йоана, не щоб себе очистити, але щоб води та природу освятити, як читаємо у молитві на великому Водохрещі: «Йордан побачив Тебе, Господи, і вернувся...». Своім хрещенням Христос освячує води та аж до сьогодні у кожній парафії йдуть християни до ріки зі своїм священником, освячують води спеціальною службою, яка відправляється лише на Богоявлення. Там, на річці Йорданській, Христа показує небесний Отець і Він починає свою Місію, приготувавши людей для Божого Царства. Як люди змогли бачити Святу Трійцю? Чому не всі присутні люди біля Йордану не покалися і не стали Його учнями? Яке

чудо, найбільше як бачити Святу Трійцю треба людям, щоб покаятися? Можливо, що велике число людей пішло слідом за Ним, але не всі ті, хто був присутній на Богоявленні. Чимало очевидців, які приїждять на Йордан у свято Водохреща, запевняють, що бачили диво Господнє – те саме, яке сталося тоді, коли в Йордані хрестився Ісус. Розповідають, що під час водосвячення вода у річці починає коливатися і роз-

виває дві течії, одна біжить праворуч, інша – ліворуч, а потім вони зливаються в одну. Йордан перевертає свою течію! А це чудо нагадує всім нам, що Свята Трійця з'явилась людям, а євангелісти записали це, щоб залишилось нам на свідчення віри у Одного Бога в трьох Особах: Отець, Син і Святий Дух.

Отець Іван ЮРЧА

Православні українці Тімішу відсвяткували Водохреща за старим стилем

Водохреща та Собор Святого Хрестителя Господнього Іоанна Предтечі завершують цикл зимових свят. 19 січня оселі українських православних християн за старим стилем освячують свяченою водою та благословляють парафіяльні священники, а в народі існує повір'я, що вода, освячена в цей день, є цілющою і може використовуватися впродовж року в домашньому господарстві.

На Водохреща православні українці з Тімішоари у великій кількості відвідали українську православну церкву «Успіння Пресвятої Богородиці», де богослужіння відслужили священники Крістіан Попович, Василь Анішорак та Акім Василь Бабош.

Присутні серед парафіян члени Тіміської філії Союзу українців Румунії, в

тому числі голова Марія Сабо Кондрей та перша заступниця голови Міхаєла Бумбук і Сорін Шпілька, роздали присутнім у храмі вірянам пакети з продуктовими наборами.

Аналогічні пакунки були роздані етнічним українцям тіміських населених пунктів Штюка, Лугож, Крічова, Драгомірець, Петроаса Маре, Педурень, Дарова, Ніцкідорф, Бренешть, Бетхаузен, Клічова, Варіаш, Джелу, Бирна-Погенешть, Охаба-Лунга, Джармата, Реметя-Міке, Машлок, Дудешть-Векешть, Бечікерек-Мік, Готтлоб, Гавождя, Бодо, Бара, Джірок, Сенніколау Маре та з Тімішоари. Крім того, 700 школярів та дошкільнят Тімішоари, які вивчають українську мову в дитячому садку чи школі, отримали від СУРУ пакунки з солодощами.

Українці в Росії

Упродовж останніх 30 років українців у Росії відчутно поменшало. За даними перепису в Російській федерації українцями називалися: в 1989 році – 4,362,872 особи (майже 3 відс. населення РФ); в 2002 році – 2,942, 961 (2.03 відс.); в 2010 році – 1,927, 988 (1.35 відс.); в 2021 році – 884,007 осіб (0.6 відс.). На таке зменшення є вагомі причини. Віце-прем'єр-міністр України В'ячеслав Кириленко на відкритті VI Всесвітнього форуму українців у 2016 році заявив, що Російська федерація проводить політику денационалізації українців, які перебувають на її території.

У 1992 році було створене «Об'єднання українців Росії» (ОУР) – центральна координаційна організація для української національної меншини в Росії, зареєстрована в Міністерстві юстиції РФ в 1994 році, а у 2012 році рішенням російського суду ліквідована. Віє засідання суддя Микола Романенков, який ліквідував також Федеральну національно-культурну автономію українців Росії.

Переслідуванню з боку влади РФ також підпали інші організації та заклади. 17 квітня 2008 року зупинено діяльність Українського освітнього центру при середній школі ч. 124, ще з 2006 року опинилася Бібліотека української літератури в Москві, а також Федеральна національно-культурна автономія українців у Росії (ліквідована 24 листопада 2010 року). Обидві українські організації звернулися з відкритим листом до Органі-

зації з безпеки і співробітництва в Європі, Президента України, Верховної Ради, Кабінету міністрів, Міністерства закордонних справ України, Світового конгресу Українців, Української всесвітньої координаційної ради, світової та української громадськості з проханням допомогти українській громаді Росії у відстоюванні своїх прав та свобод. Можна сказати що їх тоді не почули.

Війна, яка точиться вже два роки і продовжує 10-річний конфлікт навколо Криму й Донбасу, змінює ситуацію щодо російських українців. Президент Володимир Зеленський доручив розробити із залученням міжнародних експертів і внести на розгляд РНБО план дій щодо збереження національної ідентичності українців у Росії, зокрема на Кубані, Стародубщині, Північній та Східній Слобожанщині в межах сучасних Краснодарського краю, Білгородської, Брянської, Воронезької, Курської, Ростовської областей. Цей крок видається своєчасним. Питання підтримки українців у Росії є дуже важливим. Насправді, в РФ проживає близько 10 млн українців. Але уряд Путіна провадить цілеспрямовану політику з денационалізації українців у Росії: Кремль хоче змусити їх бути ворогами свого народу і забути про своє коріння.

Українська держава нагадує про історичні території українців, які зараз є частиною Російської федерації – а де ж самі ці українці?

До Путіна «Свобода» мала численних

дописувачів з українських організацій в Росії. Їх не стало. Позначився сильний тиск, русифікаторський рух у Російській федерації – без українських шкіл, без можливості назвати себе українцем.

Фактично українці Росії поділяються на три групи. Перша й найменша з них – люди з українською ідентичністю. Ця група зменшується всі ці десятиріччя ще й тому, що Росія стала ворожою до української ідентичності. У людей, які належать до цієї групи, вибір простий – залишити Росію або жити потай.

Друга група – люди з історичних українських територій, які не можуть приховати своєї української етнічності, але які її соромляться. Сусіди вважають їх «хохлами». І вони пристосовуються, самі вважають себе «хохлами». Так, ми «хохли», але ж не «бандерівці, нацисти».

І, нарешті, найбільша група російських українців – люди, які вважають себе етнічними росіянами й хочуть, щоб і всі інші їх вважали за таких.

Є надія, що війна вплине на історію українців Росії. Можливо, чимало з них запишуться у росіян. Але багато після такого кривавого й неочікуваного для багатьох конфлікту усе ж відчуватиме себе українцями. Історія співжиття двох сусідніх народів, які мали багатомільйонні діаспори на територіях України і Росії, добігає кінця. Усе ж не варто кидати українців у Росії напризволяще, варто допомагати їм берегти історичну пам'ять про землі, де колись проживали українці, про їхню культуру, про неповторну цивілізацію на цих землях, від Зеленого Клину до Кубані. Не стане Російської федерації, а українство залишиться, і його доведеться повертати до усвідомлення своєї ідентичності, до свого коріння.

Культурна діяльність СУРу

(Продовження із 10 стор.)

та вірші українською мовою, присвячені символу зимової пори року – сніговику. Діти змагалися у здійсненні практичних занять, а в кінці були винагороджені шоколадним сніговиком, найсмачнішим призом за докладені ними зусилля.

У восьмирічній школі с. Арджел вчителька Черасела Чорней вирішила відзначити День сніговика просто неба і разом з учнями зіпшити сніговика, вважаючи, що активний відпочинок на свіжому повітрі сприяє зміцненню солідарності між дітьми, на відміну від комп'ютерних ігор.

ПОКАЗОВИЙ УРОК З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ СЛОВА «ДЯКУЮ!»

Починаючи з 1984 року, з року в рік 11 січня стає особливим днем, адже він присвячений на міжнародному рівні чарівному слову: «Дякую!». Хоча походження Міжнародного дня слова «Дякую!» не відоме, ідея подяки пустила глибокі корені і стала чудовою нагодою замислитися над важливістю цього слова в нашому суспільстві.

Слово «Дякую!» має потужне навантаження і приносить користь як тому, хто його промовляє, так і тому, кому воно висловлене. Тоді, коли сказане від щирого серця, слово виражає бажання подарувати щось взаємін: усмішку та солідарність.

У Сучавському повіті, в першому навчальному тижні після зимових канікул, учні восьмирічних шкіл сіл Арджел та Палтіну вшанували цей день. Під керівництвом вчительки української мови та голови місцевої організації СУР с. Арджел Черасели Чорней учні створили плакати та вітальні

листівки, які потім подарували дорогим їм особам, перетворюючи момент на справжнє свято.

Вчителька Константіна Бурсук, місцевий радник СУР, організувала показовий урок у палтінській школі разом з учнями III-го класу. Вони переглянули представлений матеріал за допомогою відеопроєктора, а потім обговорили важливість вдячності за всі добрі справи, які нам подаровані.

Сучавські діти усвідомили силу слова «Дякую!», що відображає повагу, удячність та оцінювання тих, хто поруч з нами та підтримують нас: батьків, учителів, друзів, однокласників, сусідів або навіть незнайомих людей.

СУР РОЗДАВ РІЗДВЯНІ ПОДАРУНКИ УКРАЇНЦЯМ УСІХ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЕСІЙ

Щороку з нагоди зимових свят Союз українців Румунії приходить на допомогу своїм співвітчизникам зі скромними або обмеженими матеріальними можливостями у населених пунктах компактного проживання українців. Члени СУР роздали понад 15 000 подарункових пакунків з продуктами харчування, необхідними для традиційного різдвяного столу.

За традицією напередодні Різдва СУР дарує подарунки не лише тим, хто не має матеріальних можливостей, а й дітям етнічних українців Румунії та біженцям з України. У грудні було роздано понад 7960 пакунків із солодощами дітям, котрі мешкають у селах і містах, в яких проживають етнічні українці, зокрема у повітах Арад, Бігор, Ботошани, Караш-Северін, Клуж, Галац, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш, Тульча, а також у Бухаресті.

Союз українців Румунії у рамках своєї благородної місії з популяризації українських цінностей і традицій пропонує приклад солідарності через щедрість та єдність, адже зимові свята – це не тільки час радості, але й можливість зміцнити зв'язки між людьми.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ВЧОРАШНЬОГО СЕЛА

Якось, перегортаючи сторінки пісненика «На крилах пісні», натрапила на давню українську народну пісню «Ой кум до куми залицявся».

*«Ой кум до куми залицявся,
Посіяти конопельки обіцявся,
Він сіяє, присівав,
Присіваючи казав:
Ти кума, ти душа,
Ти кругом, кума, ох, і хороша!»*

Пісня описує далі скільки зусиль треба було докласти, щоб із конопельки вийшла сорочка. Треба було конопельку посіяти, вибрати (вимикати), змолотити, вимочити, висушити, витіпати (вибити), випрясти, наткати полотна, аж потім зшити і вишити сорочку. Це заняття древнє. До 1989 року у Румунії коноплю вирощували традиційним способом. До цього року у Румунії існувало 36 індустриальних центрів для переробки коноплі. У минулому, в селі кожна господиня, хоч яка б не була бідна, сіяла коноплі. Пам'ятаю, як мама разом із сусідкою Павліною везли до річки Серету вимочити повний віз, зав'язаний рублем, конопель. І то не лише ми так робили, більше як пів села. Там занурювали коноплі у воду, привалювали камінням і клали знаки, щоби могли їх пізнати. Потім ходили перевіряти чи ще не добре тягнути. Траплялось, що в горах випадали дощі, приходила вода велика і декому забирала коноплі. Але це траплялось рідко. Хто мав конопель менше вимочував їх дома у потоці, бо через Негостину протікає потік із такою назвою який разом із притокою Солонець вливається у річку Серет. Потік протікає і в кінці левади покійного діда Івана. Про це хочу розказати ось таку пригоду. Бабка Парасина намочила коноплі, а через другий чи третій день народила дитину, мою маму. Тоді у місті Сереті (1927 р.) не було лікарні, ані родильного дому. Родили вдома. Так що витягти коноплі із води, виполокати аж поки не стануть білі, а потім розкласти по снопові, щоб скоріше висохли, довелося дідові. Багато чоловіків допомагали своїм жінкам, але наш зарозумілий дід – биштифрант (сміхован) кепкував із таких господарів і називав їх «бабіями».

– Ану, дивиси на цих бабіїв! – казав дід – хіба це хлопська робота талюпатись з колопнями у воді? Кілько у мене голова на плечах, я щось таке не буду робити, а коли замість голови стане задниця, то буду робити і я.

Але дуже добре ніколи не казати ніколи, бо сталося так, що голова ще на плечах, а коноплі таки треба було тягнути. Дід Іван розв'язав це дуже просто. Викидав коноплі вилами на берег, і все. Не повірила бабка Парасина, що він так скоро міг закінчити роботу і пішла поглянути. Як побачила, які збитки він зробив, імілася за голову. Обурена, вона носила коноплі

назад у воду, полокала їх аж поки стали білі, потім викидала на берег, і розставляла по снопові, аби скоріше сохли. Вода була студена, бабка дуже простудилася і захворіла. Похворіла два роки, а на третій померла, у 32 роки, залишивши сиротами двох дітей: вуйка Митра (7 років) і мою маму. А дід почекав 40 день і привів із сусіднього села гарну, на

Коноплі

15 років молодшу від нього, дівчину, і все. Такий був наш дід Іван.

На селі майже кожний мешканець має якесь прізвисько. То мав і наш дід – Іван Тунів «той, що микав дуба». Бо парубком, якось випивши більше, ніж треба, пробудився у ньому силач, і він роздягнувшись до сорочки (а то була зима), закативши рукави, під заохочення присутніх, вийшов микати високого дуба, що ріс на подвір'ї корчми.

А тепер продовжимо про коноплі. Коли вони висохли, тоді починали другу роботу – коноплі тіпати (бити). Для цього існував прилад, який називався «батилеу». Стебла коноплі били у батилеві «мечіком». Тверда частина стебла падала на землю – (терміть), залишалось волокно. Тому що на волокні ще було багато залишків терміти, то волокно ще раз били, на «терлиці». Тепер це волокно називається «прядво» (у нас кажуть «предво»). Предво дергали на «дергівці» – дощечки із цв'яхами. Предво давали по тих цв'яхах, довге волокно, що залишалось в руку, називалось «повісьмо» а коротке, що залишалось на цв'яхах – «клуче». Повісьмо пряли тонко і з нього ткали: полотно, рушники, скатерки та інше. Перед Водохрещам, коли панотець із хрестом і свяченою водою ходить від хати до хати, то давно кожна господиня клала на хрест повісьмо. Ключі теж пряли, але не так тонко. Його красили і ткали з нього верені, лавишники та інше. По війні, коли не можна було купити ніяких тканин, мама казала, що із клоча плела світошну (святкову) спідницю. Повісьмо або клуче (то що пряли) клали на кожину і робили

Дергівка

кужіль. У кожній хаті були лавиці, у яких були дірки для кожівок. Пряли «веретеном», але існували і прядильні машинки. У нас, в Негостині,

були прядильні машинки у міжвоєнні роки і трохи і після другої світової війни, поки господині сіяли коноплі, майстрували Фрасинюк Тодир (Дорофтей) та Кідишалван (Калугор). У минулому, коноплі були основою селянської одяжі. Хочу уточнити, що волокно коноплі довше ніж більшість інших натуральних волокон, так само воно міцне – не рветься скоро, витривали на тертя і на скручення. Конопля – це матеріал який дихає, шкіра під нею не пітніє і не заболіє, тобто вона не спричиняє

інфекцій або якихось хвороб шкіри.

Весною, коли сіяли кукурудзу разом кидали у землю і насіння коноплі (сімня). Коли воно сходило його

Прядильна машинка.

обсапували і воно росло високе (перемагалися із кукурудзами). Це – коловатниці. Коловатниці молотили, а з насіння били олій. Олій ще били із насіння соняхів та зернят (насіння гарбузів). Якщо насіння коноплі добавляли до їжі курям, то вони більше несуться, а структура жовтка кращає. Якщо додати у їжу дійним коровам, то збільшується кількість і якість молока. Після того як помолотили коловатниці, тато залишав їх у саду, припертими до садовини. Починаючи від кінця вересня, у нас бувають мряки. Намочившись, волокно відставало від твердого стебла. Тато його здирив. Це – «личі». Воно міцне і з нього тато плів посторонки за допомогою прилада, який називався «верклюг». Коли пряли із веретена, змотували і робили клубки. Коли закінчили прясти, з клубків нитки мотали на «мотовило» і виходила «пряжа» із повісьма і «валовиці» з клоча. Пряжу «золили» аби вона ставала білішою. Для цього кожна господиня мала «зілницю» – бочку, яка внизу має «чип» – дірку, через яку випускають воду. Пряжу клали у зілницю і заливали гарячою водою з попелом, з «лугом». Там вона мокла кілька днів потім її полокали і викла-

дали на мороз сохнути. На мороз, бо це все робилися у зимі, у морози. А полокали надворі у воді з криниці. А хто не мав криниці, ішов на «право» у потік, якщо вода не замерзала до дна. Після того як вимерзнує, пряжа ставала біліша. Потім пряжу клали на «самотоку» і знову змотували у клубки. Потім нитками із клубків снували на «сновавці». Із сновавки навивали на кросна, а коли нитки набрали уніта і бердо, аж тоді вже починали ткати. Та й тепер, коли вже виткали полотно, то ще не шили сорочку бо воно ще не було досить біле. Літом, у спекотні дні, майже кожна господиня білила полотно. Серед села є толока. Коло кожної господарки можна було бачити цебер із водою, у яким мочили полотно і ростелювали його на траві на сонці. Це була наша робота – діточа. На толоці були кури, гуси, качки, ягнята і ми мусіли пантрувати, аби вони не ходили по полотні. Робили це років, аж поки полотно не було таке, яке любила господиня. Аж тоді із нього шили сорочки. Жіночі сорочки будевні (носили їх у будні) і світошні (вбирали у свята). І будевні і світошні сорочки вишивали. Зимою вишивали майбільше світошні сорочки. Був звичай, що на Великдень кожна дівка мусила мати нову сорочку і кожна старалася мати такі узорі, як ніхто інший. Хто не міг сам видумати, то ходили за узорами, аж по сусідніх селах. І то дуже по секрету.

Мама не могла сама впоратися і робила клаку. Ще до різдвяних свят вона казала жінкам, що робить клаку. Жінки приходили і брали повісьмо і клуче, котра скільки могла, скільки думала, що може спрясти. По святах поки класти кросна, мама давала знати котрої днини би вони прийшли. А мама спече піч хліба, зварить студенцу, галушок, вару, пристарає горілки і все. Жінки, як сядуть за стіл, як вип'ють по порції та починають багато говорити. Як вип'ють по другій то підвищують тон, по третій починають співати, а десь по п'ятій зачинають бити ложками у таси, приспівувати та танцювати. Було дуже весело і гарно.

Після 1962 року, як усе поле дали до колгоспу, коноплі більше ніхто не сіяв, не мочив, не тіпав, не прях. Поволі, поволі, це заняння занепадо. Місто, немов магніт, почало притягати молодь, яка разом із селом покинула і традиційний одяг, вишиту сорочку, горботку, кептар. Пам'ятаю, був і такий час, коли уникали одягнути традиційний костюм і піти на весілля або просто у село, бо псувався у тебе настрій, коли бачив що круг тебе щось шепчуть та посмішуються. Але минули роки, і от, тепер традиція оживає. Жінки, а головно молодь, знову почали вишивати сорочки. У церкві, на весіллях, чемраз більше людей у традиційному одязі, а це доказує що село не пропаде, відродиться, бо вічність народилася тут.

Марія ФРАСЕНЮК

фото ваторки

ТРАНСКОРДОННИЙ ПРОЄКТ «РАЗОМ ЗА ЯКІСНУ ОСВІТУ»

Співпраця у галузі освіти між Румунією та Україною набирає нових обертів. 29 листопада 2023 року був підписаний транскордонний проєкт між Сучавською філією Союзу українців Румунії, яка була представлена шкільним інспектором Іллею Саучуком, Радівецькою восьмирічною школою ім. Богдана Воде, представленою директором Радуге Мунтяну, Сучавським національним коледжем ім. Міхая Емінеску, представле-

ним директоркою Сільвією-Коріною Нуцу та Герцаївським комунальним ліцеєм ім. Георгі Асакі з України в особі директорки Марини Мафтей. Головною метою проєкту «Разом за якісну освіту», який розгортається впродовж всього 2023-2024 навчального року, є освітні та культурні обміни між Румунією та Україною та розвиток тісної співпраці між навчальними закладами і Сучавською філією СУРу, залученими в проєкті.

Делія Мартіняк, вчителька української мови Сучавського коледжу імені Міхая Емінеску, яка викладає і в Радівецькій восьмирічній школі імені Богдана Воде, разом з директоркою Герцаївського комунального ліцею імені Георгі Асакі з України узгодили план проєкту «Разом за якісну освіту» на 2023-2024 навчальний рік. Делія Мартіняк говорить про мету проєкту та про перший захід, організований в рамках цього проєкту: «Разом за якісну освіту» – це новий транскордонний проєкт, підписаний між румунськими та українськими освітніми установами, яким Союз Українців Румунії та навчальні заклади повіту Сучава та Герци об'єднуються у довготривалому освітньому партнерстві. Метою проєкту є стимулювання та використання інтересу учнів та викладачів-учасників у просуванні виховання, культури та традицій Буковини задля збереження рідної мови та етнічної ідентичності. Загальна мета це познайомитися один з одним, щоб зблизити партнерські установи та налагодити довгострокову співпрацю. У розгортанні цього проєкту ми маємо на увазі об'єднати сторони з метою обміну досвідом у сфері освіти, підвищити рівень взаємних знань, обмін ідеями між учнями та вчителями навчальних закладів, що беруть участь у проєкті на теми, що становлять спільний інтерес, ознайомлення зі звичаями та традиціями, притаманними зимовим та великоднім святкам, залучення молодих учасників до спільних заходів, спрямованих на розвиток міжкультурного діалогу, посилення та популяризація української та румунської культури на Буковині, налагодження дружніх стосунків між установами партнерами з метою реалізації майбутніх проєктів, стимулювання художнього і творчого потенціалу дітей, формування позитивних рис характеру через різні види діяльності, стимулювання командної роботи, ініціативності та креативності. Перша зустріч була проведена у Радівецькій восьмирічній школі ім. Богдана Воде, де відбувся й урочистий захід вшанування пам'яті жертв Голодомору. Із цієї нагоди священник Михайло Кобзюк, відслужив панахиду за жертвами цієї жахливої трагедії. Українська делегація була запрошена й до осередку СУРу, де разом з українськими біженцями в Сучаві та членами СУРу взяли участь у відзначенні Національного дня Румунії, зустріч, яка зміцнила міжкультурні зв'язки та об'єднала громади в душі співпраці та дружби.»

Директорка Герцаївського комунального ліцею ім. Георгі Асакі з України Марина Мафтей, яка очолювала українську делегацію, поділилася своїми думками у зв'язку з користю цього проєкту та підбила підсумки візиту делегації до Сучавського повіту: «Я впевнена, що ця співпраця сприятиме запро-

вадженню в освітній процес інноваційних методів навчання, дасть змогу формувати ключових компетентностей учнів. Сподіваюсь, що цей проєкт стане початком налагодження партнерських зв'язків та розширить міжнародну співпрацю. Саме це є основним завданням освітнього процесу. Я глибоко переконана, що

виховання учнів здійснюється у душі інтеркультурності, демократії, що допомагає стати справжніми громадянами Європи. Разом з викладачкою Делією Мартіняк узгодили план проєкту на 2023-2024 навчальний рік. Перша зустріч відбулася в Румунії. Наша делегація була запрошена до осередку Союзу українців Румунії, де разом з українськими біженцями муніципалітету Сучава ми брали участь у святкуванні Національного дня Румунії. Щиро дякую за теплу гостинність, я ще раз впевнилась, що Румунія небаїдуха до болю нашого українсько-

го народу і робить все можливе, щоб простягнути руку допомоги за що велике щире дякую. Наша зустріч тільки зміцнила міжкультурні зв'язки та об'єднала нас до співпраці та дружби. На базі радівецької гімназії був представлений захід на тему «90-ті роковини Голодомору». Дякую всім учасникам та організаторам за чудовий настрій й приємні враження від зустрічі. Приємно знати, що є такі люди, які небаїдухи до наших проблем, що готові поділитися з нами своїм досвідом, готові до співпраці заради добра, благополуччя і процвітання.»

Радуге Мунтяну, директор Радівецької восьмирічної школи ім. Богдана Воде, висловив свою думку стосовно важливості укладеного проєкту та візиту української делегації до Румунії: «Метою транскордонного проєкту «Разом за якісну освіту» є стимулювання та використання зацікавленості учнів та вчителів-учасників у просуванні трьох важливих компонентів, які, на нашу думку, сприяють збереженню рідної мови та етнічної ідентичності, а саме: освіти, культури і традицій. Про важливість проєкту можна сказати, що, ілюструючи реалії повсякденного життя, специфіку діяльності школи, сім'ї та громади, до якої вони належать, різноманітні форми самовираження дітей набувають як формуючого, так й інформативного значення. Таким чином, результат праці стає їхньою візитною картою, а також школи, в якій вони навчаються, тобто трьох навчальних закладів-партнерів: Герцаївського комунального ліцею ім. Георгі Асакі, Сучавського національного коледжу ім. Міхая Емінеску та Радівецької восьмирічної школи ім. Богдана Воде. Цей проєкт був би неможливий без участі та підтримки вчительки української мови Делії Мартіняк і, звичайно, Сучавської філії СУРу, представленої її головою Іллею Саучуком. До речі, Сучавська філія СУРу також є партнером у цьому проєкті. Візит української делегації, а саме п'яти вчителів Герцаївського комунального ліцею ім. Георгі Асакі був теплим, зворушливим, приємним та конструктивним моментом, враховуючи знайомство, спілкування та дискусій на різні теми. Потім відбулося відвідування нашої школи, презентація різних кабінетів і лабораторій, розмови з вчителями та учнями, відвідування уроків, після чого відбулася панахида, яку відслужив отець Михайло Кобзюк, вшановуючи таким чином пам'ять жертв Голодомору. Минуло 90 років від Великого голоду 1932-1933 років в Україні. Дискусії та всі інші моменти пробудили в серцях і душах дітей почуття про те як треба поважати елементарні речі та водночас найважливішу річ наших днів, як сказав отець Кобзюк, а саме хліб наш насущний, не марнувати їжу та поважати людей. Зворушливим моментом стало виконання української пісні «Пливе кача» вчителем Александром Домнарі. Слова пісні зворушили всіх, адже йдеться про сина, який іде на війну та думає, що помре серед чужих людей. Мати жаліє свого сина, якого вона виростила і виховала. «Ой як ж мені, синку, не жаль? Як же мені, синку, не жаль? Ти на моїм серцю лежав, Ти на моїм серцю лежав. Пливе кача по Тисині». Потім відбувся візит до Радівецького монастиря «Богдана» та музею цього монастиря. Ми сподіваємось що наступні етапи транскордонного проєкту, який триватиме весь навчальний рік 2023-2024, починаючи Днем національних меншин – 18 грудня, потім Різдвяними традиціями та звичаями, Великодніми традиціями, будуть принаймні на такому ж рівні, захоплюючими та пізнавальними як для вчителів, так і для учнів. Ми сподіваємось також, що в наступних заходах візьмуть участь й учні румунського походження з України. Я б завершив зловами директорки Герцаївського комунального ліцею ім. Георгі Асакі з України Марини Мафтей: Хай буде мир, мир, мир у світі!»

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія
Фото: Делія Мартіняк

У Брашові відбулася зустріч членів Союзу української молоді Румунії

Перший захід, сповнений енергії та інноваційних ідей, із серії «Зустрічі української молоді» відбувся у Брашові 19-21 січня. Організована Союзом української молоді Румунії, подія зібрала понад 25 молодих представників з 11 повітів, де проживають етнічні українці Румунії.

Яка мета зустрічі? Посилення активності української молоді та формування пріоритетів для сьогодення і майбутнього.

На відкритті заходу голова Союзу української молоді Румунії Олександр Мочернак представив цілі та важливість залучення молодих людей до громад, яких вони представляють. Він підкреслив, що молоді люди є справжніми архітекторами майбутнього української громади в Румунії, а їхні досягнення будуть значними, якщо їхні зусилля залишатимуться постійними. Голова СУМР представив Резолюцію 9-го Конгресу СУР, давши учасникам необхідні вказівки щодо принципів діяльності СУР загалом та на наступні чотири роки зокрема. Й останнє, але не менш важливе, Олександр Мочернак провів сесію знайомства, забезпечивши дружню атмосферу для знайомства з новою командою та новими членами.

Радник СУР Фабіан Попович подякував керівництву Союзу українців Румунії та голові СУР, депутату Миколі Мирославу Петрецькому, за всю підтримку молодим українцям та їхній діяльності. Експерт з комунікацій Ґеорґе Ангел прочитав лекцію про комунікацію в соціальних мережах, зосередившись на просуванні роботи СУР у цій сфері.

Таким чином, молодь зрозуміла важливість та свою роль в Інтернеті, а також розглянула питання, пов'язані з правильним використанням соціальних мереж та методами, за допомогою яких слід доносити інформацію, щоб вона мала позитивний вплив та була максимально правдивою.

Наприкінці дискусії були зосереджені на розробці та обговоренні плану дій на 2024 рік та визначенні потреб молоді, а також можливостей, які вони мають за підтримки СУР. Також під час заходу голова СУМР Олександр Моче-

рнанк прочитав лекцію, присвячену Дню Соборності України, який відзначається щорічно 22 січня. Цей день знаменує акт возз'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Українською Народною Республікою, який відбувся у 1919 році.

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614